

Mafhelo a vhege a sa hangwei

O vha e mafhelo a vhege ane nda tea
u ya u dalela vhomakhulu wanga bulasini
yavho. N̄e na khonani yanga ya mbiluni
Daza ho vha hu kale ri sa imi u amba nga
lwendo ulwu.

Mudededzi washu, mufumakadzi Vho
Stewl, vho vhuya vha ri wanedza ri tshi
khou ḥekedzana zwibammbiri zwa lwendo
ulu fhedzi zwi si ri shushedze.

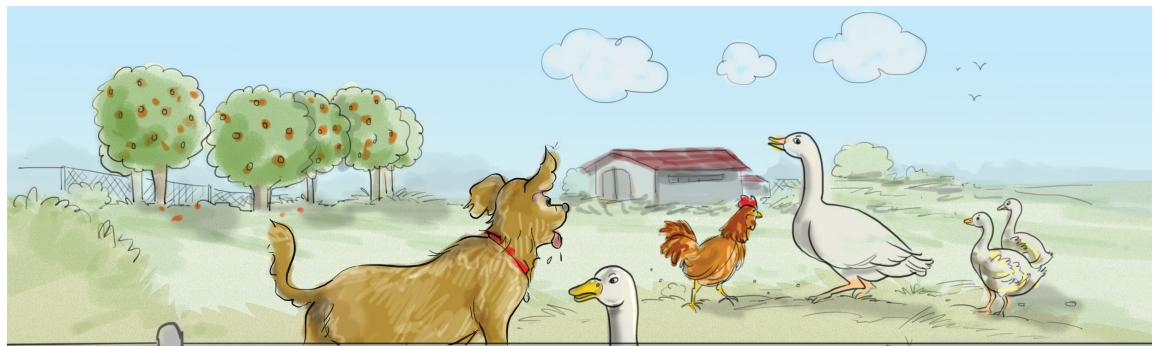

Bulasini ro vha ri tshi hu funa nga
maanda. Ho vha hu na masekwa, mabilipili,
khuhu, donngi, mmbwa, thoho, ri sa
hangwi na mbudzizwirole tharu.

Tshitumba tsha mbudzi tsho vha tshi tsini
na tshitale tsha donngi. Zwibudzana izwi
zwi na vhukuse vhudenya, n̄devhe dza
makapakapa na maṭo a madonodono,
n̄anga dzo khotheaho dzi re vhukati ha
thoho.

Mugivhela muñwe na muñwe, vhomakhulu
wanga vho vha vha tshi ambara
magammbutswu na magaweni vha kumba
thukhwi tshitumbani tsha mbudzi.

Tshitumba tsha hone tsho vha tshi tshi
vha na thukhwi na matope.

Musi ri tshi tou dzhena afha bulasini,
nda zwi pfa uri hu na zwo khakheaho.
Vhomakhulu wanga vho vha vha so ngo
ima getheni uri vha ri ṭanganedze.

"Kha vha vhone, Mma, ho itea zwiñwe
zwithu hafha fhethu. Makhulu na Gugu
khevhała vho ganama tshitumbani tshi
re na tshika."

"Iwe vhathu! Dzila mbudzi tharu,
Matsangaluwa, Lyla na Billy dzi ngafhi
zwino? Dzi nga vha dzo ṭaha hafhu!

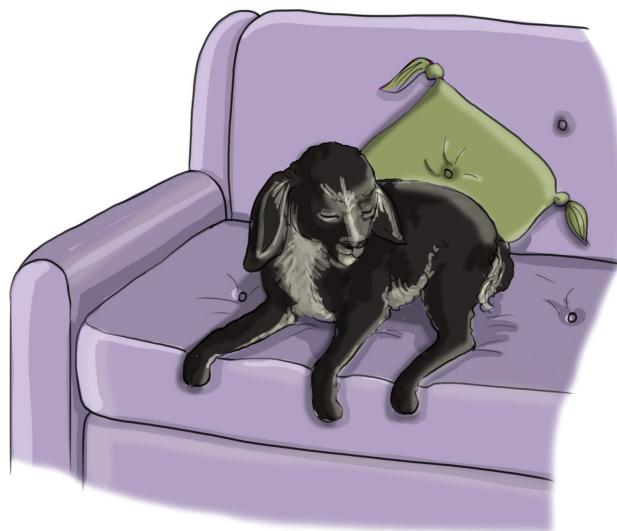
Benjamin, inwi na Daza iyani u dzi sedza,
nñe ndi ḫo vha ndi tshi khou thusa
mukalaha na mukegulu."

Matsangaluwa, mbudzi yo leraho vhukuma nge ya lelwa nga mmbwa, yo vha i sa fani na dzinwe. Yo vha i sa talukanyi uri i mmbwa kana mbudzi, kana muthu naa. Makhulu vha mukalaha vho vha vho i alusa nga u tou i mamisa bodelo. Musi i tshee kubudzana yo vha i tshi dobedzela matshakatshaka a zwiliwa khathihi na u edela masofani!

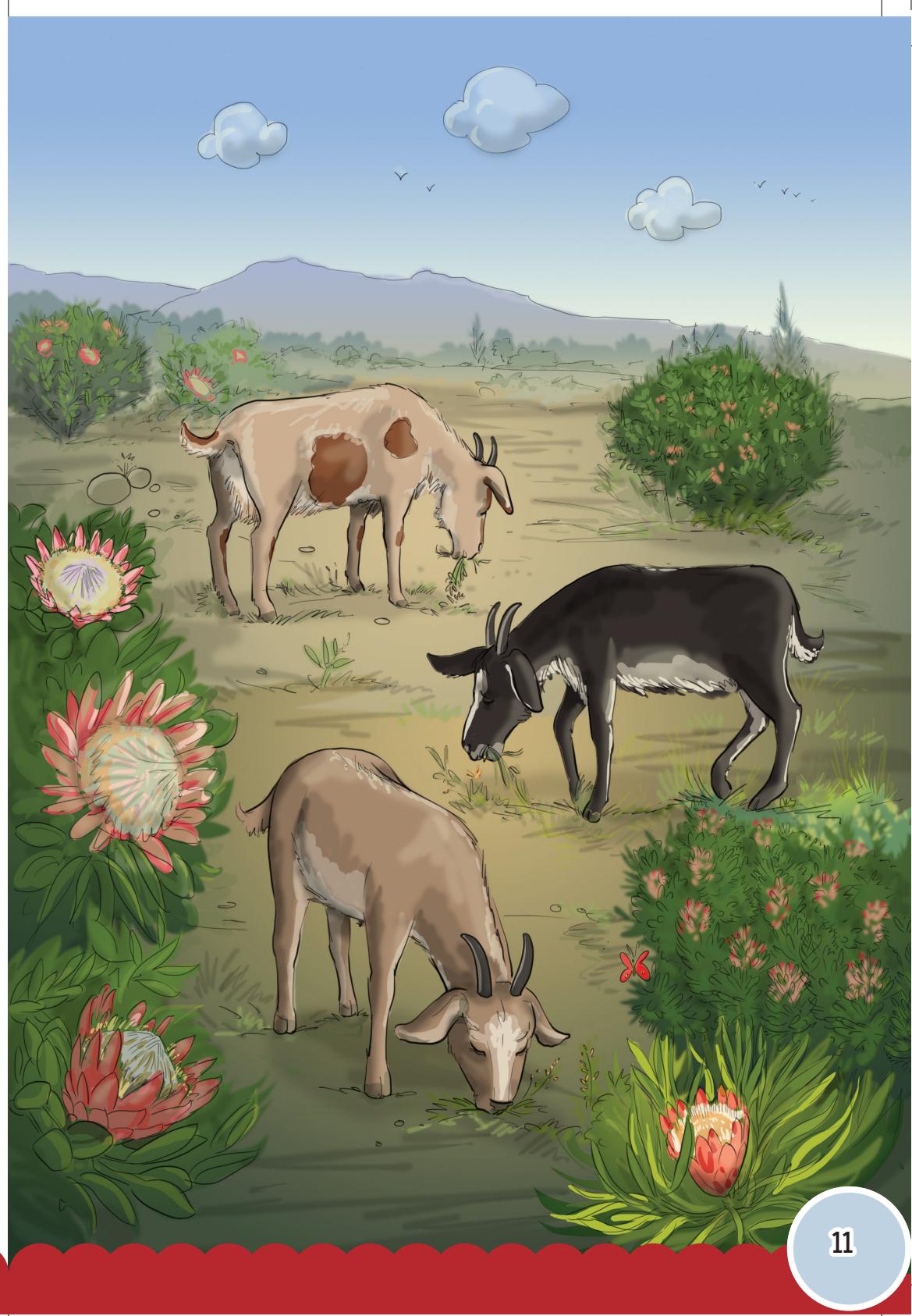
Matsangaluwa yo vha yo thanya nga maanda lwe ya vha i tshi anzela u hakulula mukolotedzo wa gethe ya taha, idzi dzinwe mbudzi dzo i sala murahu.

Lyla yone yo vha i na vhutswu ho dombelaho na yone yo vha yo tou naliwa nga mme. Billy, yone ya kalesa kha dzothe, yo vha i mbudzi i no dzula yo sinyuwa nahone i tshi dzulela u gemba vhathe. Ndo zwi divha uri ndi yone yo ganamisaho mukalaha na mukegulu!

Ra ḥavhanya ra gidima ri tshi ya tsimuni.
Idzi mbudzi vhuraru hadzo dzo vha dzi tshi
khou ḥiphinā nga hatsi na mipfa zwe zwa
vha zwi tshi kha ḥi tou bva u geriwa na u
gayiwa.

Ngavhe ro vha ri tshi nga dzi litsha
zwadzo henefha, fhedzi ho kanya u sa vha
na luhura lwa ḥaraṭa nahone idzi mbudzi
dzi pfana na maluvha a thengokhulu a
phurothii a vha ha Nathe. Ra vhidzelela
maipfi e fhasi. "Matsangaluwa, Billy, Layla,
idani ngeno". Billy ya mbo thoma u fukula
fhasi nga khwanda.

Ndo thoma nga u ya kha Matsangaluwa.
Nda swika nda i hevhedza n̄devheni ra
tshimbila ro vhambela i sa dini. Lyla ya
tevhela Daza, ra mbo di dici vhuedzedza
tshitumbani.

Makhulu na Gugu vho vha vho no bva
tshitumbani. Mme anga vho vha vho
sedzesesa vhukuma vha vha na vhutanzi
uri a vho ngo huvhala lwe zwino vha vha
vho no dzula kha zwidulo tshitupuni tsha
murahu.

Ra hona tshitumba ra humela u dzhia
Billy. Ro i vhofha mukulo nga tshiangaladzi
(bannda la mmbwa), ra vhofha thambo
ndapfu khalo ra i kokokodza ra vhuya
nayo tshitumbani i tshi khou tzemba.

Nduni ro wana ro vhetshelwa mabisikitsi
o tou bakiwaho hayani na Milo.

"Ro livhuha Gugu," ndi rine ri tshi
vhidzelela mazha. Mabisikitsi a Gugu
o vha e oneone kha rine.

Gugu vho vha vhe na mmbwa thanu:
Jasmine, Joya, Carlo, Big Dog na Ditto.
Vhutanu hadzo dzo vha dzo tou pata
mahaya dza vho aluswa nga vhomakhulu
wanga.

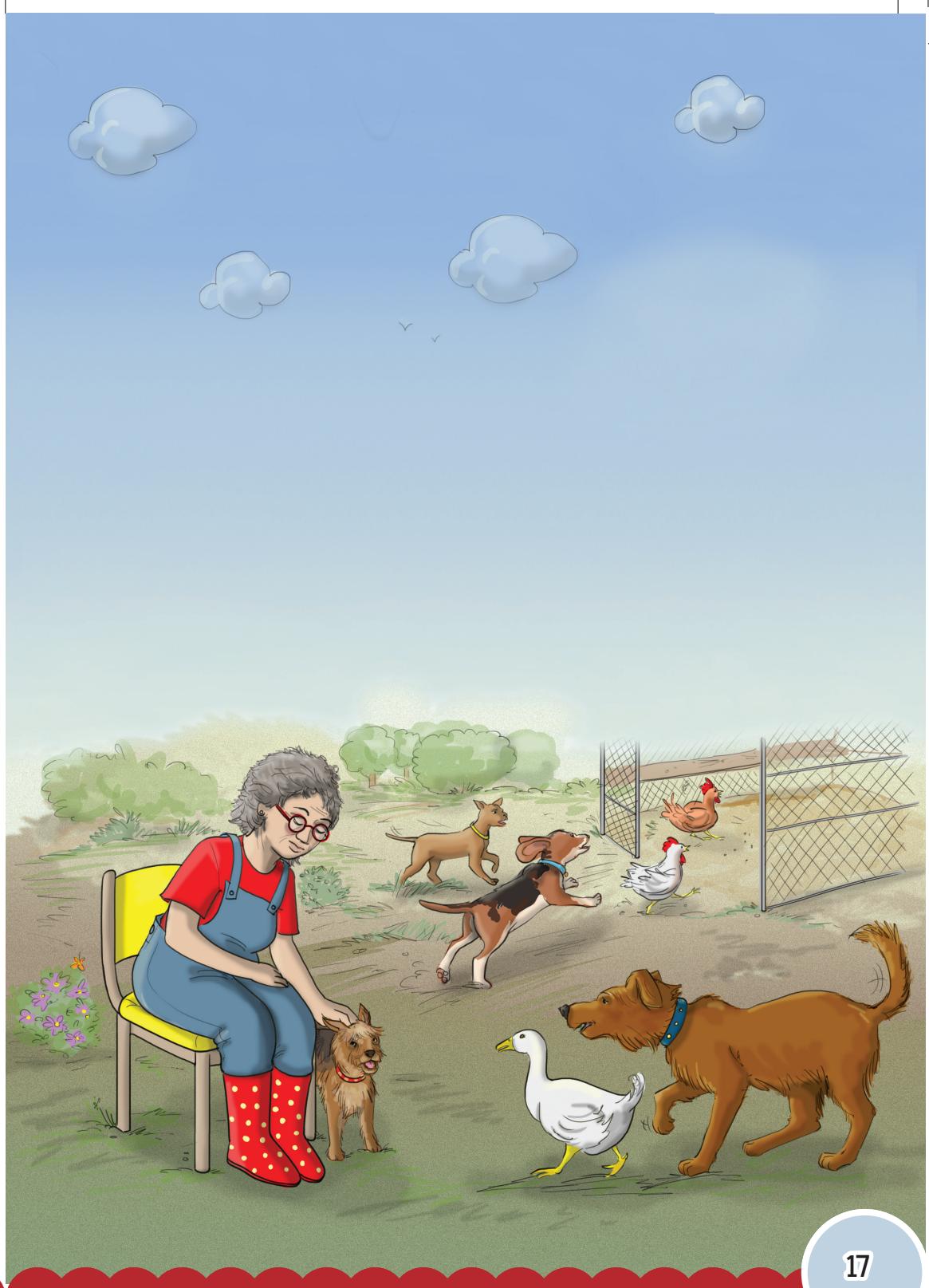
Jasmine yo vha i tsadzi ya milenzhe
milapfu i no difara sa mukololo, ya
vhukuse hu no penya nahone i na mato
mahulwane a vhulenda.

Mmbwa idzi dzo vha dzi na mushumo muhulwane afha bulasini. Big Dog yo vha i libwa lihulu le la ita vhukonani na bilipili li no pf i Goosey. Musi ri tshi vhidza Big Dog uri i de i dzhie shambo, Goosey na ene o vha a tshi vhilahela uri a hu na tshee ra mu fhavho tsha u la. Ra gidimela nduni ra ya ra wanelo Goosey vhurotho.

Joya yo vha i mmbwa ya Gugu. Ndi kale vhe vhothe u bva tshee nda thoma u talukanya zwithu. Yo vha i tshi funa Gugu nga maanda lwe ya vha i tshi guludana tsini navho tshifhinga tshothe.

Ditto na Carlo dzo vha dzi mmbwa thukhu dze dza vha dzi sa fhambani. Dzo vha dzi tshi linda khuhu uri dzi si liwe nga phunguhwe dzi no dzhena afha bulasini.

Bulasini ya vhomakhulu wanga ho vha
hu na damu lihulu. Nñe na Daza ro vha
ri tshi takalela u bambela ngomu. Nga
li tevhelaho nga matsheloni nñe, Daza
na idzi mmbwa thanu ro ita mbambe ri
tshi ya damuni u bambela.

Jasmine yo vha i tshi pfana na u
bambela. Hu na tshiñwe tshif hinga
tshe nda farwa nga kirempe khulu ndi
madini, Jasmine ya da ya nkokodza nga
tshanda nda bvela khunzikhunzini dza
damu. Nñe na Daza ro vha ri tshi pfa
ro tsireledzea tshif hinga tshothe musi
Jasmine i tsini.

Nga murahu ha musi ro ṭwa ro ḫigedā damuni, tshifhinga tsha u swiṭula tsha swika. Musi ri ndilani ya u humela mudini ra pfa 'beee', u mukosi wa u hanganea. Ngwana ine ya kha ḫi tou bva u dzwaliwa yo vha yo fashwa tshiṭakani tsha mipfa. "Daza", nthuseni u fashulula ngwana iyi mipfani" ndi tshi mu humbelia.

Nga murahu ha u lwa nazwo, ra kona u fashulula ḫila ngwana. Ya tshimbila i tshi ya ha mme ayo vhe vha vha vho ri sedza, vho lindela. Ra swika hayani ra anetshela munwe na munwe zwe ra ita. "No ita zwone," hu amba makhulu. "Ni na zwinzhi zwine na ḫo zuwisela khonani dzanu tshikoloni matshelo!"

Lwendolunyanyuli vhukuma! Bulasini ri a hu funa.

Ri elelwa zwiitei zwi so ngo ḫowelwaho. Zwithu zwi a fhela. Fhedzi nyelelwa ndi tsiyavhafu.

Kubudzana kwanga

Mme o bva e Mapani
he a tshila nga mipani.
Ri tshi swika o vha e tshitumbani
a tshi vhonala e khakhathini.

Makhulu vha ri ni fhumule
ri ḥalele a tshi dzwala.
Na Tshamato vha ri i fhumule
ngauri ya takalesa i a huvha.

Hu si kale kwa mbo dzwalwa
ndi kubudzana kwa pfumbu.
U ima kwa balewa
kwa mbo lala nga lurumbu.

Mme a thoma u ku fembedza
vhunga hu hone u ḥidivhadza.
Thamusi ndi u itela vhučanzi
ngauri kha mme ndi thanzi.

Makhulu vha ri ndi sendele
ngauri kwone vho n̄ea.
Ndi kubudzana kwanga kwa pfumbu
kwa mavhala matshena kha thumbu.

Ni a zwi divha naa?

- ✓ Mbudzi ya mme na tshibudzana vha a talukanya kulile kwavho u bva musi tshibudzana tshi tshi tou dzwalwa.
- ✓ Mbudzi dzi kona nga maanda u ita ndulamo. A dzi thengathengi dzi tshi tshimbila lune dza kona u tshila dzithavha dzo tuluwaho.
- ✓ Dzi a kona u gonya miri, nahone dziñwe mbudzi dzi a kona u fhufha tshithu tshi re na vhuntha hu no swika mithara nthihi na hafu.
- ✓ Khuhu ndi lone shaka la tsinitsini la Tyrannosaurus Rex.
- ✓ Khuhu dzi a kona u fhambanya vhathe khathihi na u vha elelwa.
- ✓ Tshigwada tsha zwionti tshi pfì ndi murivha.
- ✓ Tshigwada tsha mabilipili ane a khou fhufha o ita tshivhumbeo tsha V tshi pfì ndi muduba.
- ✓ Nwana wa bilipili u pfì ndi kubilipili.
- ✓ Mmbwa ndi mulindavhathu.
- ✓ Mmbwa dzi a kona u pfa zwa kulekule u fhira vhathe.
- ✓ Mmbwa dzi shumiswa kha u dededza vhathe, na nga mapholisa na u vha zwifuwohaya. Mmbwa dzo talifha nga maanda.

Nyito dza u vhala nga zwigwada

1

Vhalani mbudziso dzi tevhelaho ni nwale phindulo dzadzo.

- Daza na Benjamin vho vha vha tshi khou nekedzana zwibammbiri kilasini. Ni vhona u nga ho bvelela mini kha avha vhatukana?
- Madzina a mbudzi dzi re tshitiorini itshi ndi afhio? Ndi dzina lifhio line na li funesa? Bulani uri ngani.
- Talutshedzani zwe zwa bvelela kha Makhulu na Gugu. Nwalani mafhungo matanu.
- Benjamin na Daza vho zwi kona hani u vhuyedzedza Billy tshitumbani?
- Benjamin na Daza vho ita mini uri vha phuluse ngwana?
- Ni vhona u nga Benjamin na Daza vha dzula doroboni kana bulasini? Bulani uri ndi nga mini ni tshi zwi vhona ngauralo.
- Neani thalutshedzo ya uyu murero: "Mmbwa i re na muñe i vhonala nga tshiangaladzi"

2

Didzhieni hu inwi Daza. Nwalelani vhomakhulu vha Benjamin luñwalo ni tshi vha livhuha uri no diphiña musi ni bulasini yavho mafheloni a vhege.